

Dr. Ciril Žebot:

Od temeljev navzgor!

Delavska zbornica v Ljubljani je izdala poročilo o uspešno zaključeni anketi glede minimalnih mezd v gostinski stroki. Poročilo Delavske zbornice omenja, da nudi primer, kako se urejajo in so se uspešno uredili delovni odnosi v naši gostinski stroki vzgled praktičnega stanovskega (korporativnega) urejanja delovnih odnosov in da Delavska zbornica kot stanovska predstavica slovenskega delavstva samo želi, da bi tudi ostale stroke svoje delovne odnose urejale v ozračju stanovskega razumevanja medsebojnih potreb in v okviru stalnih paritetnih stanovskih odborov po vzgledu stalnega posvetovalnega odbora v gostinski stroki.

V mariborski filolevičarski reviji »Obzorje« se je g. dr. Kraigher površno razpisal o našem delovnem pravu in z objokovanjem ugotovil, da gre naše delovno pravo zadnja leta vedno bolj v »reakcionarno« korporativno (stanovsko) smer. Pri tem je ta marksiistični ideolog mislil predvsem na uredbo o minimalnih mezdah in o obveznem poravnalnem in prostovoljnem razsodiščnem postopku v delovnih sporih. Ta uredba namreč določa, da se morata v kolektivnih delovnih oziroma mezdnihih sporih vršiti dve poravnalni razpravi, predno smeta stranki seči po sredstvu stavke ali izprtja. Čeprav torej stavka in izprtje še nista načelno izločeni kot sredstva za reševanje delovnih in mezdnihih sporov, je vendar njuna uporaba zelo omejena. In ta omejitev seveda ni vseh g. Kraigheru, ki si kot marksist pač mora želeli med delavstvom in podjetnikom stalno napetost, ozračje razrednega boja in vse, kar iz tega mora slediti. G. Kraigheru sem načelno odgovoril v »Straži v viharju«.

Te dni smo čitali, da se na Hrvaškem pripravlja uredba o ustanovitvi stalnega delovnega vodstva za reševanje kolektivnih delovnih oz. mezdnihih sporov. Ustanovitev stalnega delovnega vodstva potom posebnega delovnega sodišča bo pomenilo še en korak dalje v smeri korporativnega (stanovskega) urejevanja kolektivnih delovnih oz. mezdnihih sporov. Kajti obstoj stalnega delovnega vodstva že načelno izključuje stavko ali izprtje kot sredstva za likvidacijo delovnih oz. mezdnihih sporov. Sodišče razsoja objektivno, sodba je pravna rešitev, ki ne dopušča naknadnih in popravnih korektur. Razredno-bojnim sindikalnim organizacijam bo z uvedbo stalnega delovnega vodstva življenje odmerjeno. V ozračju pravno zajamčenega socialnega miru pač ni obstanka za organizacije, katerih edini namen je pripravljanje in vodenje razrednega boja.

Ako si ob koncu napravimo kratek pregled pravnega in dejanskega stanja v kolektivnih delovnih odnosih v Jugoslaviji, dobimo to-le sliko:

1. Naša skupna delovno-pravna zakonodaja je nekako na sredi poti v smeri h korporativnemu (stanovskemu) delovnemu pravu (obvezne poravnalne razprave in prostovoljno razsodništvo).

2. V Sloveniji se kažejo znaki pravega korporativnega (stanovskega) urejevanja kolektivnih delovnih odnosov (prim. Stalni posvetovalni odbor v gostinski stroki).

3. Na Hrvaškem so na tem, da ustanove posebno delovno vodstvo za kolektivne delovne oz. mezdne spore.

Zdi se nam, da je razvoj v Sloveniji najprimernejši. Najprej je treba namreč korporativni (stanovski) način urejanja kolektivnih delovnih in mezdnihih

DZ za enotnost delavstva

Draginja rapidno raste, delavske plače pa ostajajo, kakor so bile. Delavstvo je bilo že preje v splošnem zelo slabo plačano, tako slabo, da je morala celo država poseči vmes in določiti za najbolj slabo plačane minimalne mezde. Te mezde ob sedanjih draginji niso več sposobne preživeti samskega delavca, da o družini niti ne govorimo.

Delavske strokovne organizacije so brezdvomno tu postavljene pred nove težke naloge. V izrednih časih morajo ohraniti delavstvu vsaj dosedanjih kruh, če mu ga že izboljšati ne morejo.

DRAGINJA NARAŠČA

Cene življenjskim potrebščinam so porasle od 30 do 35% povprečno. Mezde delavstva v tem času pa so se povprečno dvignile komaj za par procentov. Imamo poročila, da so se v poedinih slučajih celo znižale.

USPEHI SO NEZADOSTNI

Ni mogoče reči, da bi strokovne organizacije ne imele najboljšje volje tu za delavstvo storiti svojo dolžnost in doseči zvišanje mezd. Toda zdi se, da med njimi ni pravega razumevanja težkega položaja in zato tudi ni v prizadevanjih pravilne taktike, ki naj bi vodila do uspehov. Za tak uspeh je brezpogojno treba vzajemnega nastopa vseh organizacij in enotnega vodstva za vsak slučaj posebej. Le tako je mogoče pričakovati vsaj primernih uspehov in obvarovati delavstvo pretečega pomanjkanja.

Sedanja uprava Delavske zbornice je vse to jasno uvidela ter ugotovila na seji tarifnega odseka dne 8. p. m. Vsem strokovnim organizacijam je zato poslala poseben poziv, da naj v mezdnihih akcijah brezpogojno skušajo doseči enotnost med seboj. Dopis Delavske zbornice, ki ga je v tej stvari poslala posameznim strokovnim organizacijam in v katerem se zrcali njena skrb za delavske koristi se glasi:

POZIV DZ.

Na seji tarifnega odseka Delavske zbornice dne 8. IV. 1940 je bilo ugotovljeno, da strokovnim organizacijam ni uspelo v celoti, da ob občutnem porastu draginje prilagodijo delavske mezde novo nastalemu položaju.

Strokovne organizacije so z mezdnihih akcijami — če izvzamemo rudarsko delavstvo — dosegle delno povišanje mezd le za mal procent delavstva. Res je del delodajalcev — zlasti delodajalci tekstilne stroke — na pobudo draginjske ankete na banski upravi, ki jo je dosegla Delavska zbornica, zvišal mezde za 10%, v posameznih slučajih tudi več, vendar je večina delavstva ob velikem porastu cen življenjskim po-

odnosov v življenju preizkusiti. Življenje naj kaže zakonodajno pravo pot. Načelo od temeljev navzgor je zdravo načelo, na katerem se gradijo trdne zgradbe. Poleg tega pa je treba še pripomniti, da ima posebno delovno sodišče svoj polni pomen in vrednost šele, ko je izgrajen in deluje korporativni (stanovski) organizem, ki naj po poti sporazumnega stanovskega razpravljanja ureja vse zadeve iz kolektivnega delovnega razmerja. Stalno delovno razsodišče je namreč zadnja instanca, ki stopi v funkcijo v izrednih primerih, če stranke potom sporazumnega stanovskega razpravljanja v stalnih korporativnih (stanovskih) odborih ne pridejo do zaključka. Delovno sodišče ni nadomestilo za kolektivne pogodbe, temveč objektivno pravno sredstvo za re-

trebščinam obdržala še vedno le stare plače, ki že v normalnih časih pred nastankom draginje niso zadoščale niti za najnujnejše življenjske potrebščine delavca samca, kaj šele delavca družinskega očeta.

Zdi se, da je akcija strokovnih organizacij na terenu za izboljšanje delavskega položaja vse premalo resna in vse premalo strnjena. Strokovni pokreti se zgubljajo na škodo skupnih interesov vsega delavstva v medsebojnih trenjih, ki jih povzročajo različna kulturna gledišča.

POTREBNA JE ENOTNOST

Delavska zbornica smatra, da je v današnjih izredno težkih časih nujno potrebno v skupnih zadevah delavstva in v varovanju njegovih skupnih interesov, enotno harmonično sodelovanje vseh strokovnih organizacij. Ločeni nastop delavstva v enem in istem obratu, pri eni in isti stroki, kakor tudi preveč izrazito poudarjanje diferenc med posameznimi pokreti s kulturnega gledišča, delavstvu nikakor ne morejo biti v korist. Delodajalce opozarjajo

na notranjo razcepljenost zastopnic delavskega stanu in delavstva samega. S tem je oslabiljena obrambna in udarna moč strokovnih gibanj.

Delavska zbornica prosi zato vse strokovne organizacije v interesu zaščite koristi vsega delavskega stanu, da naj se varjejo vsega, kar bi odporno in udarno moč delavstva slabilo. V mezdnihih akcijah naj brezpogojno povsod skušajo doseči medsebojno enotnost. Skupnim interesom stanu naj podredijo svoje organizacijske interese in naj delo za svoje različne svetovno-nazorne usmeritve vrše le v soglasju s svojo temeljno nalogo, po kateri morajo varovati pravice in koristi vsega delavstva.

Sorazmerno majhni uspehi v raznih mezdnihih akcijah tekom sedanje kritične dobe naraščajoče draginje in nujna potreba po novih akcijah za boljše uspehe zahtevajo v skupnih zadevah brezpogojno enotnost nastopa. Ob takem delu bo rasla tudi moč in ugled prizadetih strokovnih organizacij.

Upamo, da glas Delavske zbornice ne bo ostal brez uspeha.

Za mizarsko kolektivno pogodbo

V zadevi mizarske kolektivne pogodbe je poslala ljubljanska Delavska zbornica na kr. bansko upravo sledečo vlogo:

»Leta 1937. so začele delavske strokovne organizacije mizarske stroke akcijo za sklenitev enotne okvirne kolektivne pogodbe za mizarsko stroko, ki bi veljala za vse delavstvo, zaposleno v obrtnih in industrijskih mizarskih obratovalnicah na območju dravske banovine.

Na podlagi Vašega razpisa št. VI-5359/4 od 24. 8. 1938. se je vršila dne 15. 9. 1938. pri kr. banski upravi anketa predstavnikov delodajalcev in delojemalcev mizarske stroke, na kateri je bilo ugotovljeno, da so:

V načelu za okvirno ureditev delovnih pogojev za mizarsko stroko v dravski banovini ter nalagajo predstavnikom zbornice TOI, Zveze industrijcev in Delavske zbornice, da podajo o tej anketi svojim forumom izčrpen referat ter pozovejo zlasti ona združenja, ki na anketi niso zastopana ali svoje načelne izjave še niso podala, da podajo do 15. 10. 1938. izjavo, ako se strinjajo z gornjim sklepom ankete.

V primeru, da večina prizadetih združenj oziroma članstva pristanejo na navedeni načelni sklep, se osnuje paritetni odbor po predlogih delodajalskih in delojemalskih predstavi-

ševanje delovnih sporov namesto izvenpravnega sredstva stavke in izprtja.

Vrhovni načeli korporativnega urejanja kolektivnih delovnih odnosov sta: socialna pravičnost in socialni mir. Edina pot za urejanje kolektivnih delovnih odnosov v smislu obeh označenih načel je pot stalnih korporativnih (stanovskih) odborov kot poklicanih neposrednih urejevalcev kolektivnih delovnih in mezdnihih razmerij in pot delovnega sodišča kot poklicanega objektivnega reševalca kolektivnih delovnih in mezdnihih sporov.

V tej luči spremljamo razvoj našega delovnega prava in dejanskih kolektivnih delovnih razmerij. V tej meri pripravljamo socialno obnovo bodoče banovine Slovenije.

št. Odbor naj bo sestavljen paritetno in sicer iz po enega predstavnika ZTOI, Zveze industrijcev in Delavske zbornice. Odbor se sestaja pod predstvom predstavnika kr. banske uprave. Odbor bo zbrano gradivo o dejanskem stanju o mizarski stroki preštudiral ter sestavil konkreten predlog. Izdelani predlog se dostavi vsem združenjem v izjavo. Na podlagi izjav odnosno stavljenih protipredlogov se izvrši definitivna redakcija. Tako redigirano besedilo naj služi združenjem in delavskim organizacijam kot osnova za sklenitev kolektivne pogodbe.

Ako ne bi prišlo v odboru do konca leta 1938. do sporazuma, si pridrži vsaka stranka proste roke, da se posluži ali neposluži odredb uredbe o minimalnih mezdah

Ker so delodajalska združenja odklonila pogajanja za sklepanje pogodbe, smo z našo vlogo št. 01/39-1 dne 5. I. 1939. zaprosili za poslovanje v smislu čl. 14/II uredbe o določanju minimalnih mezd. Na to vlogo ste nas z odlokom VI-937/1 od 2. III. 1939. pozvali, da predložimo dokazno gradivo, iz katerega bo razvidno, da smo zadostili določbam cit. uredbe.

Zadevo ste nadalje reševali pod št. VI-11221/9 od 3. V. 1939. ter ste z odlokom št. VI-17. 796/15 od 12. VIII. 1939. sklicali za 18. VIII. 1939. informativni sestanek, na katerem naj bi se skušal doseči sporazum o rešitvi spornega vprašanja.

Na tem sestanku se je Zveza industrijcev izjavila, da je načelno za sklenitev kolektivne pogodbe, obrtni odsek zbornice za TOI pa je izjavil, da mora predhodno ponovno konzultirati svoje člane, ali so za sklenitev pogodbe ali ne.

Zbornica za TOI nam je sedaj dostavila odgovor, katerega vsebina je razvidna iz priloge »A« ter so delavske organizacije: Zveza združenih delavcev, Jugoslovanska strokovna zveza, Narodna strokovna zveza ter Zveza lesnih delavcev, na konferenci, ki se je vršila 30. 4. 1940. pri Delavski zbornici v Ljubljani, sklenila:

Kraljevsko bansko upravo se naproši, da blagovoli pospešiti poslovanje v smislu čl. 14./II. uredbe o določanju (Nadaljevanje na 2. strani.)

Gaser Albin:

Tako ne gre več dalje

Ali je draginja v naši državi upravičena?

Vodilni krogi izjavljajo mišljenje, da je sedanja vojna, ki jo vodijo nekatere države v resnici svetovna gospodarska vojna. Dogajanja na mednarodnem trgu do neke mere potrjujejo to. Posebnost sedanje vojne pa je ta, da je življenje širokih mas težje v nevtralnih državah nego v državah, ki so v vojnem stanju. Statistični podatki nam prikazujejo skoro neverjetno sliko porasta cen v poedinah državah. Naša država je na prvem mestu. Svet nas zaviha radi bogastva najvažnejših življenjskih potrebščin, kakor žita, mesa in drv. Pa vendar cene teh artiklov skačejo iz tedna v teden in še ne izgleda, da se ustavijo. Od septembra do danes se je življenje pri nas podražilo od 30—35%. V kako težkih gospodarskih razmerah pri nas živi ljudstvo je dokazano že s tem, da niti v normalnih razmerah približno polovica delavstva in uradništva v plačah ni dosegla eksistenčnega minimuma. Res so se plače zadnji čas tu in tam za nekaj % povišale, ali še zdaleka niso dosegle razmerja porasta draginje. Hudo krivico bi delal vsak, ki bi obsojal pritožbe in kritiko, ki se čuje iz vrst vseh stanov in poklicev, na račun neznosnega pomanjkanja in bede.

V raznih gospodarskih revijah čitamo o ukrepih, ki so jih storile poedine države v svrhu zaščite ljudstva pred izkoriščanjem trgovine. Poznani so nam zlasti dobro ukrepi Anglije, Francije, Bolgarije, Rumunije in Nemčije. Dosledno izvajanje je imelo uspeh. Organizacija prehrane dobro izpeljana, cene se vzdržujejo v večji umerjenosti nego je to slučaj pri nas.

Pomanjkljivost protiukrepov

Tudi v naši državi smo dobili predpise v cilju zavarovanja pred spekulanti in navijalci cen. Izgleda pa v praktičnem življenju, da ti predpisi nimajo pomena. Kaj je temu vzrok? Kje so pomanjkljivosti?

Kmalu po nastanku izjemnega položaja je vlada izvedla uredbo proti draginji in spekulaciji. V trgovini je »druginja« in »spekulacija« jako širok in kompliciran pojem. Cene se niso maksimirale. To je osnovna pogrška te uredbe. Namesto da bi se takoj kakor to predvideva ta uredba prestopilo h kontroliranju cen, se je vršilo teoretično brezplodno prerekanje po pisarnah raznih ministrstev. Prvi osnutek uredbe o kontroliranju cen s strani ministra soc. politike je bil od vlade zavrnjen. Zopet smo čakali. Med tem pa so cene najvažnejših življenjskih potrebščin skakale iz tedna v teden brez vsakega opravičila. Šele po preteku petih mesecev je izšla v prvi uredbi predvidena uredba o kontroliranju cen. Sestavljen je bil odbor, ki naj vrši strogo kontrolo nad celotnim trgom. Zanimivo je bilo pri tem, da je bilo treba intervencije predno se je v odbor priznalo tudi predstavnika najvišje ustanove delavskega in nameščenkega stanu. Sedaj je imenovan — toda nikdar še vabljen k seji. Cene pa kljub vsem predpisom in odborom še vedno naraščajo. In to pri predmetih, ki jih izvažamo v ogromni količini. S kom se utemeljuje povišanje cen moki, drv, mesu se v javnosti ne pove, kakor tudi ne od kod predlogi. Mi se strinjamo s kritiko, da je tak postopek neupravičljiv. Morda imajo prav oni, ki trdijo, da imajo v vsem tem aparatu

baš tisti ljudje, proti katerim so bili zakonski ukrepi izdani, preveliko moč in vpliv. Ves uspeh prizadevanja omejiti neubrzano draginjo je do danes edino pri stanovanjskih najemninah. Ovira za hitro uspešno realizacijo vseh teh uredb in naredb, pa je bilo tudi to, ker od vlade izdani predpisi v to svrhu niso takoj veljali tudi v banovini Hrvatski. Bila so posvetovanja in ugibanja kako in kaj bo mogoče enotno vršiti delo. V komunikaciji zadnje seje odbora za kontrolo cen je šele označeno, da bosta tako odbor pri ministrstvu trgovine in odbor v banovini Hrvatski delala vzajemno. Zaključek vsega dosedanjega dela bi bil ta, da je veletrgovina daleč prehitela in uspela v svojih ciljih one, ki so dolžni varovati občo blaginjo in obvarovati državo pred notranjim pretresom kot posledica gladi in bede širokih mas.

Vloga zunanje trgovine

Važno vlogo pri reguliranju cen na domačem trgu ima tudi naša zunanja trgovina. Zato je prav, če si samo malo ogledamo ali se vrši ta res v dobro državi in državljanov, ali v škodo obeh. Če je res, da mišljenje navedeno v prvem stavku članka drži v vseh točkah, potem skoro gotovo sedanji način ni na pravi poti. Kdo ve koliko časa bo trajala ta gospodarska vojna. Ali imamo garancijo, da bomo lahko ostali nevtralni v fizičnem oziru.

Pri nas se je več let pretresalo o tem kako povišati cene kmetiskim proizvodom. Tudi mi želimo, da kmet, za svoje trudapolno delo dobi toliko nazaj, da v zadovoljstvu goji svojo zemljo. Ali kakšen je bil rezultat! Koristi od povečanja cene sta imela prekupec in izvoznik. Tudi ob nastanku sedanjih zapletljajev se je zopet ponovili klici pomagati kmetu — z izvozom. Na rafiniran način so po svojih agentih potem, ko so že pokupili zaloge, ustvarjali mnenje o poboljšanju gospodarskih prilik naroda. V nekaterih časopisih še danes čitamo to laž. Resnica je namreč ta da se nahaja vsa žitna zaloge danes v rokah veletrgovine in raznih družb, katere celo v senci državne zaščite vršijo za narod in državo škodljiv posel.

Vloga Prizada

Poznana je vloga Prizada, dosti je bilo o njem zlitega črnila na papir. Ves svet se pripravlja na vse mogoče nevarnosti in ustvarja zaloge za hude dni. Pri nas pa izvažamo na debelo. S koruzo smo pri kraju. Sedaj se piše o tem, da jo bomo uvozili 10.000 vagonov, da zadostimo domačim potrebam. Ko je bil čas zato se o tem ni vodilo računa. Zanimivi so statistični podatki našega izvoza zadnje mesece. Samo moke smo izvozili 21 krat več v januarju in februarju nego v istih mesecih prejšnjega leta. Isto z drvmi. Z druge strani pa strokovnjaki računajo, da bomo — če se to ne omeji — v par letih iztrebili vse gozdove. Posebna zanimivost je pri živini in mesnih izdelkih. Statistika kaže, da je naša država najjačja izvoznica v tem oziru. Na gl. skupščini Zemljorad. zdruge v Beogradu pa so statističarji v poročilih prikazali, kako strahotno se število živine v državi iz leta v leto manjša.

Neurejenost trgovinske politike

Naravnost škandal pa je in dokaz neurejenosti trgovinske politike dejstvo, da v drugih državah naše meso, našo mast in slanino kupujejo ceneje nego naš nacionalno zaveden delavec in uradnik. Pred dnevi je minister trgovine izvoznikom odobril povišanje na te predmete. Mast za izvoz po novem stane 19 Din 15 p., slanina 17.75, meso 12.25. Naša gospodinja pa plačuje za kg masti 22—25 din, svinjsko meso za kg 18—20 din. Napram pogodbi smo vezani, da v Nemčijo prodamo še 77 vagonov masti, slanine 15, mesa pa 14 vagonov. Ironija vseh ironij pa je, da plačujemo za kože lastnih živali, ki smo jih prodali inozemstvu

več, nego smo mi dobili zanj z mesom vred. Kje je tu nacionalni čut tistih, ki to odločujejo. Kakšne posledice lahko nastanejo za državo tako neurejenega trgovinskega postopka si lahko predstavljamo. Vzglede dovolj.

Zagovarjajo nekateri to početje, da smo primorani zaradi uvoza nujnih sirovin. Uvozna statistika pa kaže, da smo pri vseh predmetih, ki so za naše gospodarstvo važni, močno padli in da je uvoz narasel samo pri luksuznih predmetih — tistih, ki jih mali človek ne potrebuje. Predaleč bi zašli, če bi se spustili v potankosti. Že samo teh par omemb dovolj jasno pove, da bo v interesu države same treba kreniti na drugačno pot.

Krenimo na drugo pot!

Naša država ima vse gospodarske možnosti, da bi lahko tudi za daljšo dobo brez velikih težav gospodarskega pomanjkanja v narodu prebrodila. Če bi se v tem izjemnem stanju, v katerem se nahajamo danes, vodilo resno računa o nevarnostih, ki nas obdajajo, bi ne bilo treba današnje draginje in ne upravičenega nezadovoljstva med večino državljanov. Bolgarija je mala država in morda na slabših gospodarskih okoliščinah, pa si je z doslednim izvajanjem predpisov v svrhu zaščite proti spekulaciji in draginji znala ohraniti boljši položaj nego pri nas. Kako daleč smo pri nas od iskrenega pomaganja večini ljudi, se vidi iz člankov nekaterih časopisov. Tu se namreč priporoča naj bi se pri nas uvedlo omejitve potrošnje mesa in naj se uvede enoten kruh. Taka sortiranja naj bi

imela pred vsem za cilj, da se še več izvozi v korist malokaterih ljudi. Čujejo se celo glasovi, da se baje taka uredba že pripravlja — skoro ne moremo verjeti, da bi bilo to res in da bi bili vodilni činitelji v naši državi tako nasprotni blagostanju onemu narodu, ki jim je zaupanje vodstva poveril. Uverjeni, da nam bo dal vsak prav, če trdimo, da pri nas hrane ni treba omejevat. Omeji naj se izvoz.

Draginjo je treba omejiti

Stanje kakršno je danes se mora ustaviti. Draginjo omejiti. Najvažnejšim življenjskim potrebščinam, kakor moki in mesu in sličnim izdelkom, cene znižati. To se da doseči. Treba je samo, da vrhovni odbor za kontrolo cene pri ministrstvu za trgovino, obrt in industrijo prevzame vse mere, da se onemogoči vpliv, špekulantov in vojnih dobičkarjev.

Da se k delu nemudoma pritegne že imenovanega člana odbora s strani Centralnega tajništva Delavskih zbornic v Beogradu. Odbor naj se takoj posluži pravice kontroliranja, kolika je zaloga žita v državi. Vsako skrivanje naj se strogo kaznuje. Odboru naj se da s strani ministrstva trgovine, obrti in industrije možnost tesnega sodelovanja z Direkcijo za zunanjo trgovino. Omejitev izvoza najvažnejših življenjskih potrebščin bo delo odbora v mnogem olajšalo. Za gotove predmete je odboru podana možnost, da predpiše veletrgovini čisti zaslužek v %. Predlogov kako organizirati uspešno delo v cilju omejitve draginje in pomanjkanja je bilo že precej znešenih v časopisju in v raznih gospodarskih statistikah s strani strokovnjakov. S svojim stvarnim delom v korist malega človeka moramo izpodbiti mišljenje, ki se javlja že kar na splošno, da obstojijo pri nas odbori le za draginjo in ne za kontrolo draginje.

Iz pokreta gradbenega delavstva

Gradbeno delavstvo budno spremlja potek pogajanj za zvišanje delavskih plač. Vsak dan se naši člani sprašujejo, ali bo zadeva še enkrat rešena. Prav v teh dneh bo zadnja poravnalna razprava, katere bo pomenila ali konec ali komaj začetek meznega gibanja. Ta zadnja razprava bo prinesla ali pomirjenje ali novo in huje razburjenje. Mi bomo storili vse, zastavili bomo ves svoj vpliv in vse moči, da bo rezultat teh pogajanj za delavstvo čim boljši.

Ponovno pa moramo ugotoviti, da nas pri tem težkem in odgovornem delu vedno in stalno ovirajo rdeči. Ne pomagajo ne prošnje ne grožnje. Njihova trma in zloba je tako velika, da hočejo uničiti cel delavski stan, samo, da oni kot organizacija ne zgrubijo na prestižu. Med delavstvo trosijo najbolj gorostasne vesti, samo da delajo zmedo ter da v kalnem lahko ribarijo. Te dni so na nekaterih stavbah silili delavstvo v stavko. Trdili so, da ako stopi delavstvo v stavko, da bodo takoj imeli po 7 din na uro. Hvala Bogu, da je bilo delavstvo toliko razsodno, da na te limanice ni šlo. Kaj naj bi s to stavko dosegli? Vsi dobro vemo, da se v stavko ne sme iti, dokler niso izčrpana vsa zakonita sredstva, ki jih naša zakonodaja predvideva. Ako delavstvo stopi v stavko prej kot je izkoristilo vse mirne razprave, je ta stavka nezakonita, ter ima oblast proti takemu stavkujočemu delavstvu pravico postopati. Se razume, da bi v tem slučaju upravna oblast stavkajoče delavstvo razgnala ter bi se na ta način stavka ponesrečila. Marksiisti bi pa vstali kot preganjani odrešeni, ki ter bi rekli, da je ZZZD pokvarila njihovo stavko, da je ona proti delavstvu, da ona uničuje delavske interese itd. To so oni imeli v načrtu. Ne pekla bi jih vest, da so poglani v bedo in lakoto na stotine in tisoče družin. Glavno je, da bi se pred delavstvom oprali, rehabilitirali, ter da bi na ta način zopet prevarali delavstvo, da bi pristopilo k njihovi organizaciji.

Lačno delavstvo pač posluša vsakogar, samo da mu nekaj obljublja. V svojem trpljenju nima niti časa niti zmožnosti, da bi razsodilo kdo ima prav. In ti rdeči generali izkoriščajo to delavsko bedo, da lahko živijo na njegov račun. Ni jim dovolj, da so zavlekli ta pogajanja v neskončnost, ter so dali s tem podjetnikom možnost, da so na delavski račun zaslužili tisočake. Niso bili zadovoljni s tem, da so svoje članstvo skozi ves čas varali. Ne, v svoji zlobi so šli tako daleč, da so hoteli delavstvo poglani v stavko, samo,

da bi potem krivdo prevalili na nas. In potem se jim čudno zdi, da jim oblast prepove zborovanja. Saj v drugih kultur-nih državah take ljudi enostavno zaprejo, da jim s tem onemogočijo delati med narodom zmedo. V Franciji, kjer so taki ljudje skozi dolga leta varali delavstvo, so morali sedaj za zamrežena okna. Isto so storile vse kulturne države v Evropi. Naši pa zahtevajo, da bodo z rdečo fano marširali po Kongresnem trgu.

Slovensko delavstvo opozarjamo, naj v svojem lastnem interesu te ljudi prežene kjer koli se pokažejo. Za človeka, kateri vedoma in hote hoče pahiti cel stan v propast samo, da samega sebe reši, ni nobena obsodba prehuda.

Izgovarjajo se, da z nami niso hoteli iti ker smo hoteli komando imeti mi. ZZZD pa tega ni nikoli zahtevala. Pri vseh takšnih zadevah ima komando Delavska zbornica in to g. Stanko, kateri ni izšel iz naših vrst. Zato bi Delavski zbornici mirno lahko zaupali, da vodi to skupno akcijo.

O načinu nadaljne borbe, bomo naše delavstvo pravočasno opozorili. Mi delamo za delavčeve interese in ne za naš prestiž.

Sv. Lourenc na Pohorju

Dne 2. maja 1940. smo imeli ob 9. uri dopoldne v Društvenem domu delavski sestanek, na katerega je prišel tov. Rozman Peter iz Maribora.

Ker smo Pohorci znani kot svojeglavi ljudje, zlasti pa še po izkušnjah in razočaranjih, ki smo jih doživeli v drugih organizacijah, smo postali bolj nezaupni, zato udeležba ni bila taka, kakršna bi bila primerna za naš industrijski kraj.

Govornik nas je vzpodbujal k vztrajnemu delu, naj nas ne motijo intrige in obrekovanja nasprotnikov na našo mlado organizacijo, saj je imel nasprotniki tudi Kristus in njegovi apostoli. Dobra stvar ima vedno nasprotovanje. Sicer pa je tudi naše življenje neprestan boj, kjer pa ni boja tudi ne more biti zmage. Prav tako si tudi ne bomo izboljšali položaja brez truda in skupnega prizadevanja, saj pravijo, da kdor sam noče, temu še Bog ne more pomagati.

Zato vabimo vse delavce, ki hočejo sami sebi dobro, da se udeležijo sestanka, ki bo na binkoštni ponedeljek ob 9. uri dopoldne v Društvenem domu, pride zopet naš delovni tovariš Rozman Peter iz Maribora. Obravnavali bomo, kako prilagoditi mezde sedanji draginji.

Nadaljevanje s 1. strani.

minimalnih mezd (spis II-937/1 od 12. 3. 1937.) ter na podlagi tekoma 1. 1939. predloženih izjav nad polovico vseh mizarjskih pomočnikov pozvati:

1. Zvezo industrijcev v Ljubljani,
 2. Mizarjska združenja potom obrtnega odseka zbornice za TOI v Ljubljani,
- da sklenejo v roku 1 meseca kolektivno pogodbo s preje navedenimi strokovnimi organizacijami v izogib predpisa tarifne lestvice.

Prosimo za nujen postopek in obvestilo o ukrepih.

Naša borba - naša rast

Iz centrale

VSEM

PORUŽNIČNIM ODBORNIKOM!

Pozivamo vse podružnične odbore, da nam do 15. t. m. javijo imena članov in odbornikov, ki se nahajajo v vojaški službi.

Za vpoklicane odbornike imenujte takoj namestnike, da se zagotovi redno poslovanje podružnic. Na novo postavljene začasne funkcionarje pa tudi javite do 15. t. m. centrali.

Kamniško okrožje

V nedeljo dne, 19. V. se vrši ob 9. uri dop. seja kamniškega okrožja v posvetovalnici v Društvenem domu v Mengšu.

Vse funkcionarje prosimo, da se seje sigurno udeležijo.

ECZ - Ljubljana

Naša podružnica je imela v petek dne 3. t. m. dobro obiskan članski sestanek, ki je dokazal, da se uslužbenci električne cestne železnice v vedno večjem številu zbirajo okoli svoje prav delavske strokovne organizacije.

O uspehih, ki jih je dosegla naša organizacija pri nastavitvi uslužbencev, je poročal predsednik Delavske zbornice in upravni svetnik tov. Kozamernik. Za njegova temeljita izvajanja je žel bujen aplavz, istotako nam iskreni prijatelj, upravni svetnik g. Mašič. Debata je bila zelo obsežna in zanimiva ter dokazala kako živo so člani sledili izvajanjem govornikov.

Na koncu je spregovoril še zastopnik centrale tov. Breznik in pozval navzoče k strumni disciplini in borbenosti za upravičene težnje slovenskega delavstva.

Maribor

V tovarni »Kovina« d. d. na Teznu so se letos januarja vršile volitve obratnih zaupnikov in je SMRJ na svoji listi kandidiral tudi nekatere naše člane. Ker je bila vložena samo ena kandidatna lista je seveda SMRJ razglasil, da je vseh 5 obratnih zaupnikov včlanjenih pri tej organizaciji. Temu pa seveda ni bilo tako. Od vseh 5 izvoljenih zaupnikov so 3 organizirani v naši strokovni organizaciji ZZZ in zadnji teden pa je celo pristopilo v našo organizacijo še okoli 40 članov. Marksiste pa to seveda silno boli, sklicali so sestanek in lopnili so po naši ZZZ, ter so sklenili, da izvedejo kar sami ponovne volitve v tovarni in da bodo na podlagi izida zahtevali odpust vseh 3 zaupnikov, ki so člani ZZZ. To pa jim seveda ni šlo tako gladko, ker je zastopnik Delavske zbornice obvestil vodstvo tovarne, da so bile volitve pravilno izvršene in da so izvoljeni zaupniki zakoniti zastopniki delavstva. Ob tej priliki je zastopnik Delavske zbornice tudi apeliral na g. ravnatelja, da se delavstvu naj povišajo plače z ozirom na narastlo draginjo, kar je tudi obljubil. Ko je zastopnik Delavske zbornice z starejšino obratnih zaupnikov odhajal iz pisarne je zunan se nahajajočim delavcem objasniti, da je posredoval tudi za zvišanje delavskih mezd, ter, da naj bodo solidarni v tej zahtevi. Nenadoma pa so začeli vpiti člani SMRJ: od Vas ne rabimo ničesar, Vi nimate mandata, ven z njim itd. Iz navedenega dejstva jasno sledi, da marksistom ni toliko za povišanje mezd kot pa, da bi uganjali demagogijo nad ubogim delavstvom. Najhuje jih seveda boli, da je starešina obratnih zaupnikov tega obrata, član ZZZ.

Najbolj strupen med vsemi je seveda blagajnik njihove organizacije SMRJ, strugar Murko, ker nihče več ne plačati članarine. Ta mož se je v svoji jezi tako daleč spozabil, da je v službenem času pričel napadati naše člane in našo organizacijo, češ: Vi ste sedaj prestopili k fašizmu, in Vaša ZZZ in Jugoras nas bosta sedaj prodala Hitlerju. Zoper te težke očitke bo seveda ta marksist dal odgovor pred sodiščem, kjer bo imel priliko dokazati, koga je kdo prodal Hitlerju. Led v tej tovarni je sedaj torej prebit. Tovariši nič se ne strašite groženj marksistov, saj Vam Oni tudi ne morejo v ničemer pomagati. Vi imate svoje zaupnike in tudi celo starešino, ki bo vedno zagovarjal Vaše interese, imate pa za seboj tudi močno delavsko organizacijo, katera

Vas bo branila in ščitila pred vsakimi napadi od strani rudečih agitatorjev. Kovinar.

Celje

Delavska politika se zaletuje v celjsko skupino ZZZ, radi kolektivne pogodbe z mestno elektrarno v Celju. Rdečim povemo prav zaupno, da naj se tu nič ne vti-kajo, ker zato niso od nikogar povabljeni, četudi se smatrajo za »patentirane« voditelje delavstva. Pogodbo bo sklenila samo ZZZ kot legitimna predstavica delavstva mestne elektrarne v Celju, pa če to še tako boli sodruga okoli politike.

ZZZ se trudi za zboljšanje položaja delavstva toliko previdno, da ne dela brezpotrebni žrtve. A kako rudeči?

Leta 1936. »so sklenili tako na hitro roko pri WESTNU«, da je 352 delavcev zletelo na cesto, pa od teh mnogi nimajo še danes nobene prave zaposlitve. Kaj tem žrtvam vaših hujškarij nudite v njih bedi, sodrugi, to povejte! Plačevali so vam leto za leto progresivno članarino, da ste jih lažje spravili ob kruh. Pa tudi zadnja rudarska stavka v Trbovljah kaže slične sadove, kako so sodrugi pomagali sodrugom v — zapor.

Delavci smo sprevredili vašo igro, sedaj roke proč od nas, ker je vaše delo nevrredno nas.

Če želite voditi časopisni boj z našo ZZZ, pa se še kaj oglašite. Postregli vam bomo z ocvirki, ki bodo skoro bi rekli premastni za vas...

Sestanek naše podružnice bo 11. t. m. ob 6. uri v sobi ZZZ v DZ.

Ziri

Dne 1. maja smo imeli članski sestanek, katerega se niste udeležili polno številno, zato vabi odbor da se sestankov sigurno in polnoštevilno udeležujemo. — Pomislite, da je za nas strokovna organizacija velikega pomena, v gmotnih in kuturnih koristih za delavca. Zato bodimo zavedni delavci in se sestankov polnoštevilno udeležujemo.

Draginja je vsak dan večja, in delavec je postal v velikih stiskah. To so uvidela tudi podjetja Soro, Gantar in povišala plačo še za 5%, da se vsaj nekoliko olajša gmotni položaj delavstva.

Za prihodnji sestanek ki bo enkrat koncem meseca, bomo že sporočili dan. Prosimo še enkrat članstvo, da se sestankov udeležuje.

Trbovlje

V soboto 27. aprila, se je vršila v navzočnosti zastopnika rudarskega glavarstva in zastopnika Glavne brat. skladnice skupščina krajevnih bratovske skladnice v Trbovljah, na kateri je podal izčrpno poročilo o poslovanju preteklega leta njen predsednik ravnatelj g. ing. Vital Biskupski. Iz tega poročila je bilo do potankosti razvidno vse delo katerega je vršila »Bratovska skladnica«. Posebne pozornosti je vredno dejstvo, da je bratovska skladnica ustanovila lastno lekarno, kar je v pogledu umnega gospodarstva največjega pomena. Nadalje je bilo iz poročila razvidno sledeče: Da je imel B o l n i š k i o d d e l e k bratovske skladnice v letu 1939 dohodkov:

brez salda prejšnjega leta din 2.502.803,63
obresti od naložb » 179.793,55

Skupaj din 2.682.597,18
izdatki redni » 2.567.357,30

din 115.239,88
odpis od prednosti nepremičnin in inventarja din 112.744,61
Poslovni pribitek v l. 1939 din 2.495,27

Čisto premoženje bolniškega fonda po računskem zaključku znaša » 8.542.708,45
Od prejšnjega leta je naraslo za » 2.495,27

Članstvo je naraslo od leta 1938 za 275 in znaša stalež članstva 3.009 članov.

Pokojniški oddelek:
Dohodki brez salda prejšnjega leta din 3.650.892,24
Izdatki » 4.860.355,61

Poslovni primanjkljaj din 1.209.463,37
je bil krit z dotacijami »Glavne brat. skladnice«
Stanje upokojeencev 721 članov, 236 vdov, 218 sirot.

Nezgodni oddelek:
Dohodki brez salda prejšnjega leta din 837.183,75
Izdatki » 635.837,25

Poslovni prebitek din 201.310,50

Brezposelni fond:

Dohodki s saldom prejšnjega leta din 267.443,71
Izdatki (razne podpore članom in svojcem) » 33.034,—
din 234.409,71

Odvodi »Glavni bratovski skladnici« v Ljubljani » 234.000,—
Saldo blagajne 31. decembra 1939 din 409,71

Na omenjeni skupščini bratovske skladnice je iznesel tov. Jesih A. v imenu delegacije ZZZ par predlogov, ki zahtevajo nujne rešitve. Upamo, da bo nova uprava omenjene predloge upoštevala.

*

S 1. majem t. l. je imenovan za dapisnika Delavske zbornice tov. Dolar Jože. Dopisništvo je bilo osnovano na predlog rudarskega odseka Del. zbornice. Da je z uvedbo omenjenega dopisništva dosežen važen napredek za rudarsko delavstvo, o tem ni dvoma, ker smo s tem dobili neposredno zvezo z Del. zbornico. Prosimo, da se o zadevi Delavske zbornice obračate na imenovanega dopisnika.

Delavsko prosvetna akademija, ki je bila napovedana za 5. maj se preloži na poznejši čas.

*

Rajonski blagajniki pozor!

Na željo blagajnika je odbor sklenil, da se prinese pobrana članarina 2. in 17. v mesecu. Če je na ta dan praznik ali nedelja pa dan pozneje.

V soboto 11. t. m. se vrši širša seja krajevnih ZZZ, ob pol šesti uri popoldne. Seje naj se sigurno udeležijo rajonski blagajniki.

Jesenice

Pretekli teden je bil nesrečen za delavstvo pri KID. Dogodile so se tri težke nesreče; ena celo s smrtnim izidom — mlad premikač, je padel pod lokomotivo, ki ga je razmesarila tako, da je kmalu v silnih mukah izdihnil. Pri drugi je postal žrtev ravnotako mlad premikač, kateremu je odtrgalo roko nad komolcem. Tretja nesreča je bila v željalni, kjer je stroj zagrabil delavca in mu razmesaril roko. Poleg teh sta bili še dve in sicer ena pri plavžu in ena v mehanični delavnici, oz. kotlarni.

*

Kaj je vzrok temu?

Dnevno se cene življenjskim potrebščinam dvigajo, v Kašti je naval, naše gospodinje po cele ure čakajo, da pridejo na vrsto, razumljivo je če godrnjajo. Osebe preobloženo z delom je nervozno, ne ve komu bi prej postreglo. Ni čuda, če pride do incidenta, kot je bil slučaj, da je bila neka deklica celo tepena kar se je pozneje poravnalo. Pričakujemo, da se v bodoče kaj takega več ne ponovi.

Poglavje zase je vprašanje kredita, veliko delavcev se nahaja na orožnih vajah, katerih družinam se po preteku 4 tednov ustavi kredit. Mnenja smo, da v izjemnih slučajih bi KID že morala imeti nekoliko več socialnega čuta, ter naj bi dovoljevala nekoliko širše kredite.

*

Dolgo so se vršila pogajanja pri KID radi naraščajoče draginje. Tovarna je mesto rednih draginskih doklad dala le enkratni prispevek, kar pa še zdaleka ne zadošča današnjim delavskim potrebam.

Dne 22. IV. 1940. je bila podpisana kolektivna pogodba o enkratnem prispevku pri KID in sicer dobe:

Mladostni delavci, vajenci in gojenci šole po Din 80,—
delavke in dninarice: po Din 140,—
delavci I., II. in III. redne mezdne skupine po Din 180,—
delavci IV., V. in VI. redne mezdne skupine po Din 140,—
delavci VII. in VIII. redne mezdne skupine po Din 90,—
oženjeni delavci dobe poleg gornjih zneskov še po Din 180.—. Prispevek bo izplačan 30. t. m.

Nekateri člani so zaostali s članarino. Ker je dolžnost organizacije, da štiti in se bori za pravice svojih članov, je dolžnost članov, da svoje obveznosti napram svoji organizaciji tudi redno poravnajo. Pozivamo vse zaostankarje, da v interesu njihove lastne koristi zaostalo članarino čimprej poravnajo.

Člani, ki so ali bodo spremenili svoje bivališče prosimo, da svoj naslov javijo v pisarni!

Kraj. Bratov. skladnica na Jesenicah
dne 27. aprila 1940.

Opr. štev. 989/40.

Razglas!

Skладиšni zdravnik g. dr. Hafner Jože je obolel; računati je treba, da bo nje-

gova odsotnost trajala nekaj tednov. Njegov službeni delokrog je ta čas prevzel g. dr. Čeh Milan, ki bo ordiniral za zavarovane člane v bolnici vsak dan, iz- vzemši nedelje in praznike, od 8. do 12. ure.

Zdravljenje družinskih članov v okolišu, ki je bil dodeljen g. dr. Čehu Milanu, prevzame začasno g. dr. Tancar Avguštin, ki bo ordiniral v bolnici vsak dan — iz- vzemši sobote, nedelje in praznike — od 14. do 16. ure, izven tega časa pa v primerih nujne potrebe v svoji ordinaciji na Jesenicah.

G. dr. Keržan Bartol bo ordiniral tudi nadalje vsak dan — iz- vzemši sobote, nedelje in praznike — od 14. ure dalje za družinske člane svojega okoliša v bolnici, izven tega časa pa v primerih nujne potrebe v svoji ordinaciji na Jesenicah.

Za:

Bratovska skladnica

na

J e s e n i c a h

Predsednik:

Dr. M. Obersnel, s. r.

KRAJEVNA BRATOVSKA SKLADNICA NA JESENICAH,

dne 26. aprila 1940.

Razpis nedeljske zdravniške službe

Razglas!

Za mesec maj 1940 se odreja sledeči vrstni red zdravniške službe ob nedeljah in praznikih, ki velja za vse družinske člane in zavarovane člane brez razlike na njih bivališče, in sicer:

2. maja 1940 g. dr. Tancar Avguštin
5. » » g. dr. Keržan Bartol
12. » » g. dr. Tancar Avguštin
13. » » g. dr. Tancar Avguštin
19. » » g. dr. Keržan Bartol
23. » » g. dr. Čeh Milan
26. » » g. dr. Čeh Milan

Predsednik:

Dr. M. OBERSNEL

Drobne iz Prekmurja

V tovarni perila Šiftar Ludovik v Murški Soboti so se urne delavske mezde zopet povišale za 5 odstotkov. Skupaj dosega že za 15 odstotkov. Življenjske potrebščine pa so v cenah porastle zlasti v Murški Soboti, najmanj do 30 in 40 odstotkov. Delavstvo sicer hvaležno sprejema zadnje povišanje, vendar pa želi, da se poviša urnim za najmanj 5 odstotkov, pri akordu pa najmanj po 20 para. Tajništvo ZZZ je tozadevno že ukrenilo potrebne korake pri podjetju.

Zadnji petek dne 26. aprila se je vršil v Murški Soboti sestanek naših članic ZZZ. Govoril je tov. Rozman Peter iz Maribora. Udeležba je bila lepa, uspeh sestanka najboljši. Strokovna organizacija je najučinkovitejše sredstvo za kruh, zato ima tudi največjo vlogo pri delodajalcih in tudi pri nezavednem delavstvu.

V tovarni perila Cvetič Janez pa se še vnaprej dogajajo svojevrstne stvari. Štiri delavke so morale iti k sodišču tožiti za izplačilo svojih nadur v znesku okoli 12.000 din. Obratnim zaupnicam se delajo težave. Predelavke so izrekle zapoved, naj delavke ne občejujejo z obratnimi zaupnicami. Tovarišica M. Balogova je bila prestavljena kot obratna zaupnica, iz same šikanaze k delu kjer je čisto sama. Nedavno so še izmislili in so vsem delavkam iskali uši v laseh na glavi. Tudi obratnim zaupnicam. Kakor pri ciganih! Smo za čistost in red toda to bi se dalo doseči z bolj primernimi sredstvi. Najbrž jo je spet kdo pogruntal, kaj če bi zaupnice mogli obdolžiti, da so ušive in stem nevarne snagi v podjetju, kar bi moglo služiti za odpust, ki ga podjetje tako zelo hoče in želi. Pa ste videli, da so naše obratne zaupnice čiste brez golazni, so pa tudi poštenih delavnih rok, pa poštene vesti. (Dalje prihodnjič!)

Viničarji

Dne 28. aprila se je vršila važna seja mariborskega okrožja strokovne zveze viničarjev ZZZ, ob navzočnosti delegatov posameznih podružnic in zastopnika zveze tov. Košnika iz Ljutomer. Na dnevnem redu so bila vsa pereča vprašanja mariborskih viničarjev, ter bil storjen trden sklep po začetni poti iti naprej za naše pravice, brez ozira na desno in levo. Mariborski viničarji obsojajo akcijo marksistov, ki so jo začeli med viničarji, ter se je izkazalo, da za svoj obstoj nimajo niti pravne podlage. Izvoljen je bil tudi novi okrožni odbor, predsednik tov. Sorko Štefan, tajnik tov. Ferk Karol, odborniki: Babič Jožef, Trlep Karol in Štrius Julijam.

Ptuj

Na binkoštni ponedeljek 13. 5. ob 9. uri predpoldne se vrši v okoliški deški šoli okrožni sestanek viničarjev iz ptujske okolice in Haloz. Govori strokovni tajnik tov. Košnik Jože iz Ljutomer. Radi velike važnosti tega sestanka prav vljudno vabimo vse viničarje, da se v obilnem številu sestanka udeležijo.

Vevče

Naša skupina ZZD je imela v nedeljo članski sestanek, ki je bil zelo zadovoljivo obiskan.

Ker je bil sklican v glavnem radi mezdne gibanja, je tov. predsednik, razložil naše dodatne zahteve k stari kolektivni pogodbi in tudi kaj nam podjetje nudi. Delavci so bili soglasni s tem, da vztrajajo do zadnjega pri svojih zahtevah.

Zastopnik centrale je v kratkih jedrnatih besedah obrazložil porast naše delavske strokovne organizacije, ki družijo delavce in je edina trdnjava za katero se branimo in, da si potem nje priborimo svoje, kot delavcem in ljudem pripadajoče pravice.

Po govoru smo obravnavali raznoterosti. O nabavi znakov je bilo vse članstvo edino. Sestanek je potekal v iskrenem, tovariškem razpoloženju.

Prosvetni večer se bo vršil 14. maja ob 8. uri v Prosvetnem domu v Dev. M. v Polju. Prosimo vse članstvo, da se ga skupno s svojci in prijatelji polnoštevilno udeležijo.

Slatina Radenci

V nedeljo dne 28. aprila se je vršil v zborovalni dvorani gostilne Strniša dobro obiskan sestanek zdraviliških in drugih delavcev. Predsednik podružnice tovariš Haložan je otvoril ob 14. uri 30. sestanek, pozdravil vse navzoče, nakar je dal besedo tov. Mastinšku iz Maribora. Tov. Mastinšek nam je v daljših izjavah objasnil delo Delavske zbornice, predvsem pa njene nove uprave, ki se trudi, da omili delavsko budo zboljšanjem naših socialnih zakonov. Danes se skoraj ne vrši nikjer več kakšna razprava ali anketa radi ureditve delavskih vprašanj, ne da bi bila povabljen k nji tudi Delavska zbornica. Seveda bi bili uspehi Delavske zbornice za delavske koristi danes mnogo večji, da ne bi tako naraščala draginja seveda v škodo delavstva in bo tudi tu Delavska zbornica podvzela korake za zboljšanje delavskega položaja. Nato je imel predavanje o lepota Jugoslavije in krajevnih običajev, kar so ponazoravale krasne skiptične slike. Pri slučajnostih so navzoči člani prosili naj bi se taki sestanki večkrat vršili, ker so zelo poučni za naše članstvo in nam bo centrala gotovo tudi v tem ugodila.

Vuhred

Podružnica Vuhred naznanja, da je 28. IV. 1940. imela svoj mesečni sestanek, katerega se je udeležilo veliko število članov. Tovariš predsednik Hiti Anton je v kratkih besedah razjasnil tov. Rozmanu iz Maribora naše težave. Tujci nas tlačijo vedno bolj in to na naši jugoslovanski zemlji. Prosimo kr. vlado, da nam še o pravem času priskoči na pomoč, da bomo zopet dobili zaupanje v našo domovino.

Pa tudi delavstvo samo si mora pomagati. Zato se združimo v enotno strokovno delavsko organizacijo ZZD, ki nas bo vezala skupaj ter si tako v skupnosti z enotno borbo najdemo rešitve.

Obveščamo vse tovariše, da naj se v svojih zadevah obračajo na podružnico in

ne direktno na centralo, ker centrala upošteva le od podružnice ji stavljene naloge in poročila.

Preska

Naša skupina je imela v nedeljo dne 28. aprila svoj 3 redni letni občni zbor, v Društvenem domu v Preski.

Naša skupina ima včlanjeno delavstvo dveh strok in sicer: stavbinsko in gradbeno in papirniško. Organizacija je posredovala v raznih primerih, zlasti za gradbeno delavstvo.

Imeli smo tri shode, na katerih so poročali zastopniki centrale. Iz poročila tajnika, je razvidno, da je odbor imel 8 sej in več mesečnih sestankov.

Govoril nam je tudi naš g. župnik Valentin Oblak, ter nas vspodbujal k vstrajnosti in delu v organizaciji.

Zastopnik centrale tov. Arčan Julij nam je poročal o delavski zbornici nje pomen za delavstvo o njenem ustroju in delovanju, ter nas bodril k vstrajnemu delu v organizaciji.

V novem odboru so zastopani stavbinci in papirničarji. Odbor je z malimi spremembami ostal dosedanji. Ob pol 1. uri je predsednik občni zbor zaključil, nakar so se člani veselili in zadovoljni razšli in postali ponosni, ker so člani res prave zavedne narodne katoliške organizacije.

Tržič

Delavstvo v usnjarni »Runo« v Tržiču, ki je enotno organizirano v ZZD more pokazati lep uspeh, ki ga je doseglo potom svoje katoliške strokovne organizacije. V tovarni so se po prizadevanju podružnice ZZD v Tržiču in obratnih zaupnikov vpeljale družinske doklade in sicer za vsakega otroka do izpolnjenega 14. leta in za nezaposleno ženo po 30 din, mesečno.

Uvidevnost in spoznanje vodstva tovarne, da so v tem stalnem naraščanju cen življenjskih potrebščin najbolj prizadeti delavci s številnimi družinami je hvala in v posnemanja vredno in potrebno.

Omeniti moramo, da po prvem povišanju plač, ki je naneslo 16% so sedaj v teku nova pogajanja za zboljšanje delavskega položaja. Naj vzamejo na znanje tisti, ko so takrat ko se je delavstvo organiziralo nagnali vik in krik, da je organizacija v tej tovarni brez pomena in ne bo nič dosegla. Danes si tega ne bodo upali več ponavljati, ker dejstva so dovolj jasna. Seveda vsaka enotnost jih boli in jim meša račune.

Organizacija ZZD je pa zopet pokazala, da skrbi res za zboljšanje gmotnega položaja delavstva, zato se jo bo zavedno katoliško delavstvo oklenilo in spoznalo kot svojo zaščitnico. Zavrglo in pomedlo pa vsa laži-strokovna internacionalna gibanja, ki se v Tržiču skrivajo po gostilniških katakombah in s svojimi kulturnimi prireditvami ob alkoholu, ki jih dikтира »revček Andrejček«, katerega obožujejo kakor zlato tele pogani, poskušajo pripravljati pot komisarjem in kominterni, ki jo pričakujejo kot mano v puščavi a to so le računi brez krčmarja.

Ljubljana — gradbeni

Opozorjeni smo, da se bivši naš član Vidmar Rudolf izdaja za odbornika, ki je obenem pooblaščen organizirati in pobirati članarino. Sporočamo vsem članom, da je imenovani že nad leto dni izključen iz vrst ZZD.

Obveščeni smo, da skušajo rdeči izvesti volitve po raznih stavbah v nasprotju z obstoječimi predpisi, kakor n. pr. na zgradbi Pokojninskega zavoda (gradi Stavbna družba), kjer so rdeči rešeniki nabili razglas 3. maja, 4. so pa volili. Vsak navaden delavec ve, da mora razglas biti nabit 5 dni pred volitvami, edino »vseveden delavski Savez« tega ne ve. Seveda smo preskrbeli, da bodo slammati zaupniki veljali samo za ta Savez, za delavstvo ne.

Zadnje številke rdečih lističev »Ljudski glas« in »Delavec« kljub težkim časom, ki jih preživlja celotno gradbeno delavstvo in to po njihovi zaslugi, ker trdovratno odklanja skupen nastop v mezdnihih akcijah, nesramno napadajo poimenočeno ljudi, ki si drznejo izreči le besedico grajanja na račun škodljivega protidelavskega delovanja poedinih marksističnih »frajtarjev«. Zavedajoč se težkih prilik v katerih se nahajamo, za enkrat se ne spuščamo v žigosanje takega postopanja. Obračunali in pokazali jih bomo v vsej svoji »požrtvalnosti« in skrbi za ubogo gradbeno delavstvo, po končanih mezdnihih akcijah. Veseli nas pa, da celo njihovi sodelavci spregledajo in jih pošiljajo iz stavb tja kamor spadajo. Budno pazite na vse akcije in izjave v sedanjih dneh, ki jih lansirajo med delavstvo.

Dogaja se, da tov. iščejo v organizacijskih zadevah tov. predsednika v službi ali celo doma. Da bi izostale vsakovrstne nepravilne sporočamo vsem članom, da bo tov. predsednik do 15. maja v organizacijskih prostorih dopoldne, od 15. do 30. maja pa popoldne. Tov. tajnik I. pa od 10. do 12. in od 3. do 6. ure. Za vse zadeve nujnega značaja se pa obračajte na centralnega strokovnega tajnika tov. Tratnika.

Širša seja odbora se vrši na binkoštni ponedeljek ob pol 9 dopoldne. Radi izredno važnega dnevnega reda udeležba odbornikov in zaupnikov, o b v e z n a.

I Z J A V A.

Podpisani dolgoletni zaupnik SGRJ izjavljam tem potom vsem svojim sodelavcem, da sem v zadnjem času spoznal vse mahinacije in trike našega Saveza, proti Strokovni zvezi gradbenega delavstva ZZD, za kvarne in pravim delavskim interesom, škodljive. Pozivam vse poštene gradbene delavce sedaj še pripadnike Saveza gradjevinarskih radnika Jugoslavije, da v interesu izboljšanja socialnega položaja in skupnosti gradbenega delavstva prekinejo z organizacijo, ki ji je cilj samo izžemanje in razdvajanje gradbenega delavstva in pristopijo k ZZD, ki od svojega obstoja dela nesebično za celotno gradbeno delavstvo.

V Ljubljani, dne 5. maja 1940.

Kubot Anton I. r.

Laverca št. 14.

Zaupnik stavbenega podjetja Tomažič.

Svet v frontah

NA NORVEŠKEM

Vojaški položaj na Norveškem je opisal angleški ministrski predsednik Chamberlain v spodnjem domu silno odkritosrčno. Priznal je, da je Nemčija Anglijo na Norveškem prehitela, da jo je tudi sedaj po 3 tednih bojevanja prisilila, da izprazni bojišča na južnem in srednjem Norveškem. Nemci so na Norveškem imeli premoč na kopnem, premoč v topništvu, premoč v zraku. Kljub naporom angleške mornarice Nemcem ni bilo mogoče preprečiti dovažanja novih čet in novega orožja na Norveško. Nemško letalstvo, da je delovalo tako hudo, da Angleži niso hoteli riskirati, da bi izkrcavali nove čete. Zato je vojni svet sklenil, da se bo umaknil iz južne Norveške ter se ustilil samo na severnem delu dežele. Z umikom angleško-francoske vojske je seveda norveška armada prepuščena sama sebi. Norveško vojaštvo se ponekod še vedno bori, drugod pa je izvajalo posledice iz položaja in hitro odlaga orožje. Nemci zasedajo vse doline in bodo v prihodnjih dneh gospodarji vsega srednjega in južnega dela Norveške tja do Trondjema. Gospodari tudi velikih letališč na norveški obali, od koder bodo mnogo lažje napadali angleško obalo, kot je bilo to mogoče do sedaj.

V SREDOZEMJU

V ospredju dogodkov je stala nova velika napetost v Sredozemskem morju, ki je izzvala posredovanje Zedinjenih držav Severne Amerike. Spricho pisanja italijanskega tiska in mnogih izjav vodilnih italijanskih osebnosti je namreč Anglija — tako se glasi uradno poročilo izdano v Londonu — izvedla nekatere ukrepe na Sredozemskem morju. Med temi ukrepi je bila zapoved dana angleškimi trgovskim ladjam, ki navadno plovejo skozi Sredozemsko morje v Indijo in na Daljni vzhod, da se te poti ne poslužuje več, marveč, da naj plovejo okrog Afrike, ladje pa, ki tržijo po Sredozemskem morju, da naj v italijanskih pristaniščih ne pristajajo. Drugi ukrep je v svojem govoru objavil predsednik Chamberlain, ko je dejal, da je sedaj angleško brodovje zato, ker je nemško vojno brodovje dobilo na Norveškem tako hude rane, tamkaj razbremenjeno in da je dobilo povelje, da se zbere v Sredozemskem morju in sicer na zahodu v luki Gibraltar, na zahodu pa v egiptaskem vojnem pristanišču Aleksandriji. Tudi francosko brodovje se je zbralo poleg angleškega v istih vodah.

AMERIŠKO POSREDOVANJE

Radi napetosti v sredozemskem morju je posredovala Amerika, nakar je napetost nekoliko ponehala, vendar še vedno obstoja.

JUGOSLAVIJA-SOVJETSKA RUSIJA

O jugoslovansko-sovjetskih trgovinskih pogajanjih prihajajo le redke novice. Obstoja pa vtis, da so že tako napredovala, da je treba pričakovati podpisa v najkrajšem času. Odmev tega dogodka po evropskem tisku bo brez dvoma še le takrat bolj jasan, kot je bil dosedaj.

Rov se je zasul

Roman.

(16)

Mislil je na pojasnila, ki jih bodo zahtevali: izgubljena denarnica, ukradena, nato ta strašna nesreča v rovu sv. Barbare...

Med tem ko se je dvigalo škripaje ustavljalo na površju, je mlad vodja, ki je pravkar tožil nad usodo ljudi, tiho ihtel sam nad seboj.

Medtem ko so delavci jemali svoje orodje, je inženir telefoniral na upravo, povedal vse podrobnosti, ki jih je poznal in povedal o dveh rešencih, ki bosta pomirjala razburjenost množice.

»Delajte! rešujte! hitro!« so odgovorili z uprave. »Tako pridemo.«

Inženir je mislil, kaj naj zapove reševalcem, kaj jim naj reče, da jih bo opogumil, kajti morali so delati dolgo in trdo. Ni mislil na to, kaj bo rekel ljudem, kaj ravnatelj. Lahko bi se skliceval na to, da je vsak dan povprašal rudniškega paznika, da je šel vsak dan proti rovu in proti ljudem... Da je uredil delavske skupine in da je spredel odpuščevalni plačilnega, o katerem so bili vsi prepričani, da je nedolžen... Da je vse storil, da bi bilo soglasje med delavci, kot naprimer med Tišlarjem in Kolarjem. Da je radi tega dal Jožeta in njegovega očeta v Tišlerjevo skupino, ker je bil prepričan, da mož, kot je Kolar in fant kot je Jože lahko uvedeta v nekoliko uporno skupino novega polnoma drugega duha... Ta Jože, s katerim se je to jutro razgovarjal, kakor se vodje ne pogovarjajo z delavci... Ta Jože, tako pravičen, tako pogumen, tako čist po obleki, čist v očeh in gotovo tudi v duši...

Lahko bi rekel inženir Trdina, to kar je slišal, ne da bi hotel, ko je šel mimo kabin, ko se je neka skupina pogovarjala o njem:

»Inženir je pravičen. Če je dopustil Kolarjev odhod, je to storil zato, da pomiri ljudi; ko bo pa nedolžnost plačilnega dokazana, mu bo pa vrnil prejšnje mesto; saj vsi vedo, da Kolarja nista tatova...«

»Da, pravičen je.«

»In z nami drži«, je dodal drugi... »Nikdar še nismo bili tako dobro preskrbljeni z lesom za paženje.«

»Niti s svetilkami«, je rekel odposlanec...

Te besede iz ust rudarjev, ki ne hvalijo kmalu, so bile povračilo za inženirja in ves je trepetal radi skritega veselja. Lahko bi to ponovil pred predstojniki, pred ljudstvom, pred preiskovalci, pred novinarji toda nikomur ne bo rekel tega. Saj bi ga niti ne poslušali... Vsi se bodo najbrž omejili le na to, da bodo vso odgovornost zvrnili nanj.

Upravnik bo prišel. Inženir se je pripravil, da gre v rov z reševalci, ki so bili opremljeni z maskami proti treskocvu in s hrano.

V pisarnah uprave in ravnateljstva so že peli telefonski zvonci uredništev...

II.

Oči se odpro v temini.

»Deset živih mrtvecev«, je bevskačil Tone, ki je blodil po grozni ječi.

»Lepa skupina prijateljčki«, je kričal; »z nami je premog! Nihče ga nam ne bo vzel; saj se niti ne brigajo za nas!«

Njegove grozne šale so se končale z divjim tuljenjem, z udarci edine zdravé roke po steni.

Kolar mu je kričal, naj bo tiho. Stari plačilni ni izgubil upanja, da bo kmalu zaslišal udarce krampov reševalcev, klice, šum, zasoplo dihanje vseh rudarjev, saj so jim prišli vsi na pomoč.

»Umolknite vendar«, se je obrnil proti ljudem, ki so ječali, potem se izgubljeno smejali in zopet prekalali. »Umolknite malo, nekaj čujem.«

Dolgi vzdihli le, so motili kratko tišino, vsi so prisluškovali proti skalam, trpljenje in obup, to jim ni več dalo miru, le mučilo jih je. In še ta ostuden vonj premogovega prahu, pomešanega s toplo zemljo in sesirjeno krvjo...

Jože je udaril po neizprosni skali z roko, z čutaro, krampovim ročnikom; nobenega odgovora — niti odmeva globokih udarcev. Udarci so odmevali topo in suho in so se izgubili kot kaplja vode na razbeljenem železu; mrtvi v vrtni rakvi pod skalo v globinah.

Mladi delavec je obupno omahnil na tla, sanjal o osvobojenju, o svežem zraku na širnem polju pod modrim nebom.

Ah, kje so bili nedeljski gozdovi z ogromnimi bukvami, majajočimi se v aprilskem vetru, kje prosti živina pod neizmernim svodom!... Lahni vetrič poljublja vršičke in prestraši ptice, da se požene v svobodo, v neizmerno svobodo neba!

»Žejen sem!« je vzdihnil ubogi Tišlarjev glas. Bolečine v strtih udih, duševne blodnje, vse bolečine so ovirale, da bi mislili na žejna grla.

Tone je imel svojo čutaro; spomnil se je nanjo, toda posoda je bila pod ranjeno roko.

»Na«, je rekel, »daj jo tudi meni!«

Trije so pili vsak le požirek in Jože jim je dal kavo, ki jo je zjutraj dobil v svetli kuhinji, sredi obrazov, polnih sonca. Okno je bilo odprto in jutranji zrak je dihal v hišo in v življenje navzočih. Ah! Hiša! Ceste! Otroci!... Tone je pil človeške solze obenem s kavo.

Potem glad.

Stari Koren je našel košček kruha v žepu-skorjico, suho in trdo, ki jo je glodal vzdihujoč pri vsakem grizljaju.

Tišler ga je gledal in polastil se ga je grozen glad.

»Kako dolgo že nismo jedli!« je rekel. »Mi smo pod skalami in zgoraj jedo in pijejo! Kako dolgo smo že tu, daleč od shramb, od miz s kruhom in z juho, ki se tako prijetno kadil, ko se zvečer vrnemo... Pustili nas bodo tukaj umreti od gladu!«

»Ali sploh vedo, da se je zrušilo!«

»Gotovo. Ne bodo nas več videli!«

»Kako dolgo smo že v tej smrdljivi luknji?«

Nihče ni vedel koliko ur, mogoče koliko dni je že, odkar se je skala zaprla. Nekateri so se onesvestili radi groze, drugi so v strahu izgubili ves občutek za čas.

»Ah, kako sem lačen!« je mrmral Tišler. »Kaj naj žremo zemljo?«

Tonetu, ki je že izpil iz čutare pa ga je mrzlica vedno bolj žejala, je prišla blazna misel, da bi pil kri, ki je tekla iz njegovih žgočih ran. (Dalje prih...)